

Digitális eszközök és digitális tartalmak az irodalomtanítás szolgálatában

Prof. Dr. Molnár György

Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ
Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar
Óbudai Egyetem

Dénes Ágota

EKKE Nevelés Tudományi Doktori Iskola

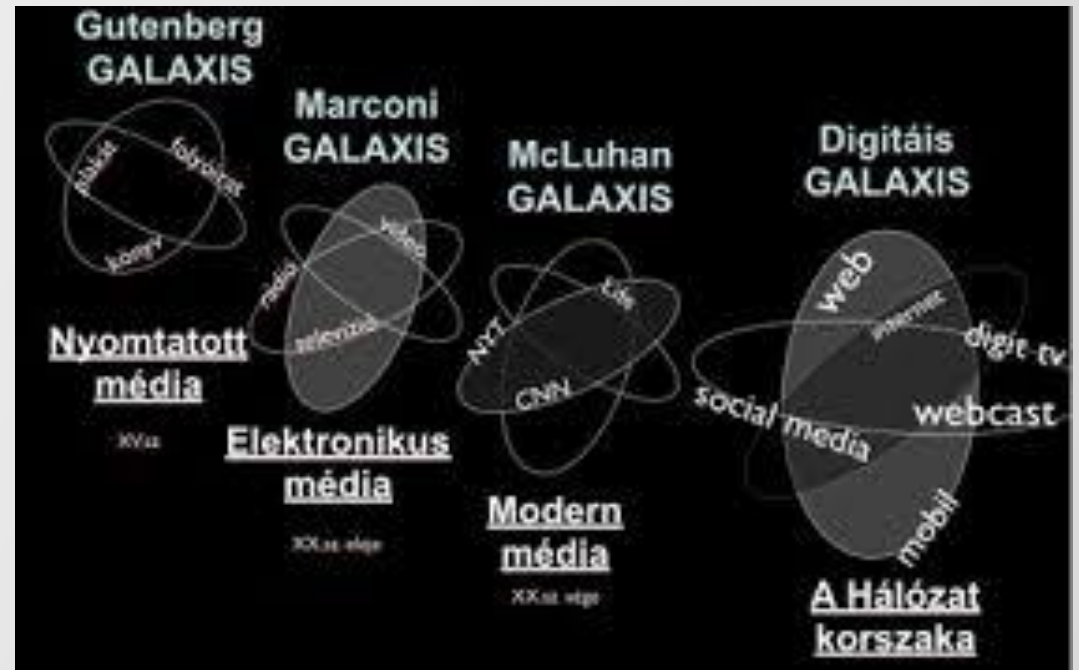
22. MELLearn Felsőoktatási Lifelong Learning Konferencia

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

2026. június 5.

Miért van szükség IKT-eszközökre az irodalomórán?

- A digitális nemzedék igényei
- Motiváció és élmény
- Kompetenciafejlesztés
- Együttműködés
- Differenciálás
- Módszertani váltás

Cél: Nem a papíralapú könyv helyettesítése, hanem a szöveghez vezető híd kiépítése.

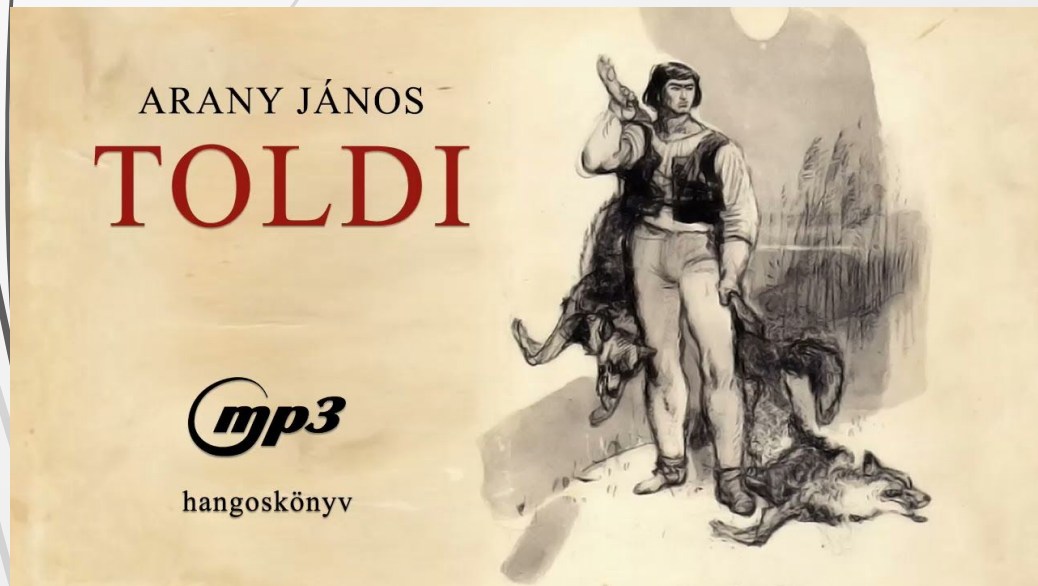
IKT-eszközök Arany János Toldi című művének feldolgozásához

Didaktikai megfontolások az IKT-eszközök alkalmazásához

- A pedagógiai cél az elsődleges
- Az eredeti művet az adaptációk nem helyettesíthetik
- Differenciálás
- Időmenedzsment
- Kollaboráció és aktív tudáskonstrukció

Toldi adaptációk 1.

Hangoskönyv

- Hídként szolgál a 19. századi verses epika és a mai diákok auditív befogadása között
- Művészi előadásban a szöveg életre kel
- Szövegkövetés esetén a vizuális és auditív ingerek összekapcsolódása javítja a szövegértést és a koncentrációt
- Segítség a sajátos nevelési igényű tanulóknak
- Egyéni tempó támogatása

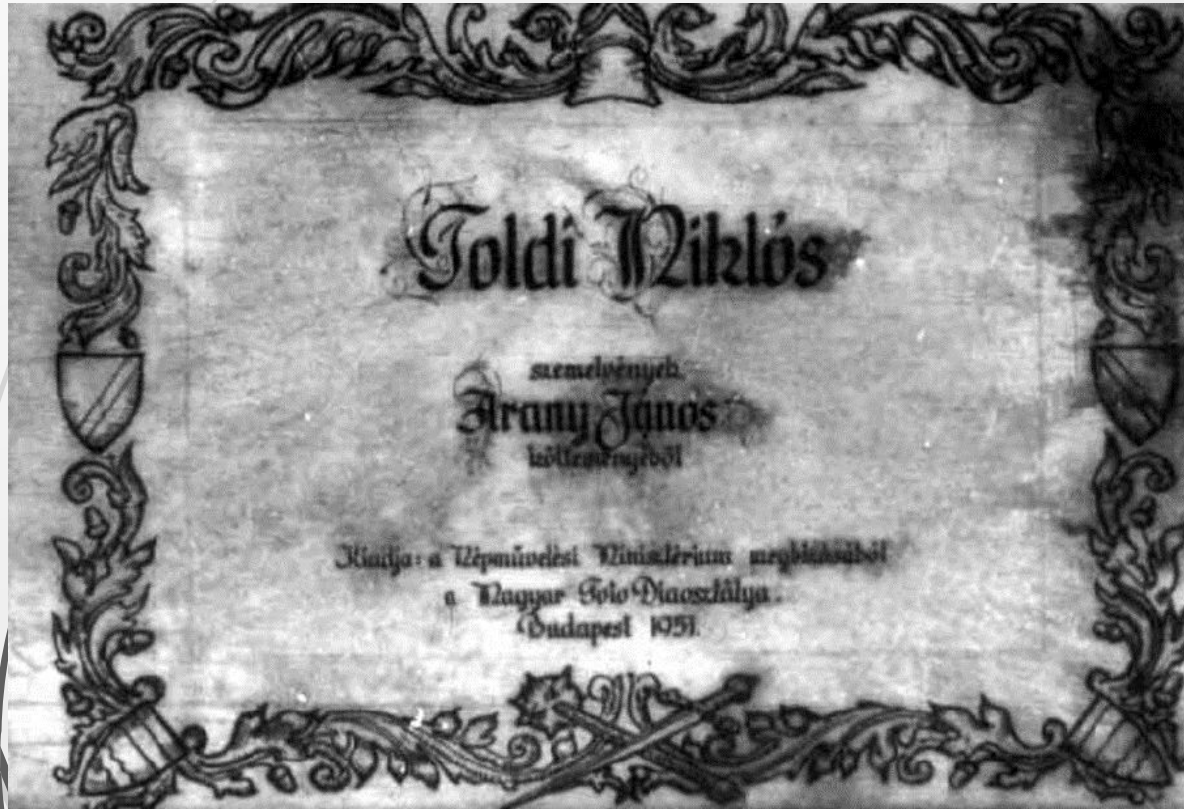
<https://share.google/AQwdjfwzmABmtvSaW>

Animációs és filmes adaptációk

- A vizuális megközelítés segít megérteni a klasszikus szöveg nyelvezetét és cselekményét
- Szövegértési nehézségek áthidalása
- A figyelem megtartása és a motiváció növelése
- Kritikára és összehasonlító elemzésre nevelés

Toldi adaptációk 2.

Diafilm – Szemelvények
Arany János költeményéből

Magyar Fotó Dia-osztálya,
Bp. (1951)

/Forrás: Virtuális
Diamúzeum/

Toldi adaptációk 3.

Daliás idők

A Toldi-trilógiának
képzőművészeti eszközökkel
történő adaptációja

Gémes József: „rendezői
Toldi-vízió”

Színes festett magyar
filmköltemény

Pannónia Filmstúdió (1984)

(Forrás: nfi.hu/

Toldi adaptációk 4.

Jankovics Marcell
Toldi-feldolgozása

- 2021 szeptemberétől
12+1 részes televíziós
sorozat
- Egész estés film (2022)

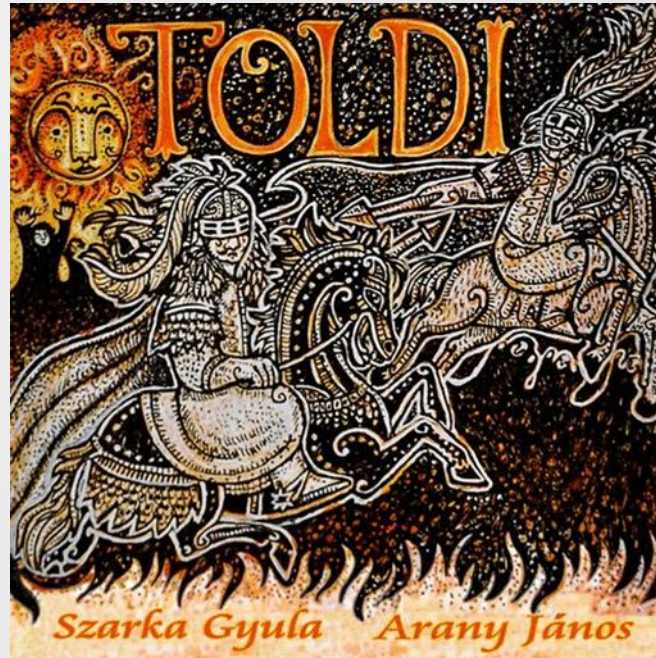
Színházi és előadóművészeti adaptációk

- A szöveg dramatizálását, az emberi konfliktusok valósággá formálását szolgálják
- A színház a színészi jelenlét, a testbeszéd és az élő interakció erejével hozza közelebb a Toldit a diákokhoz
- Színházpedagógia és empátiafejlesztés
- Alternatív kifejezésformák megismerése (kortárs tánc)

Toldi adaptációk 5.

Zenés-énekes mesejáték
Arany János tollából,
Szarka Gyula zenéjével
(2009)
/Forrás: bookline.hu/

Szarka Gyula és Román
Sándor vezette
Experidance produkciója
(2012)
Toldi musical költemény
/Forrás: felvidek.ma/

Toldi adaptációk 6.

Budapest Táncszínház: Toldi
2026

https://mupa.hu/program/csaladi-es-ifjusagi-programok/budapest-tancsinhaz-toldi-2026-11-28_11-00-fesztivalszhaz

Toldi adaptációk 7.

Bélga: Toldi

Hello, itt a nyár,
Tikkad a szöcskenyáj.
Hello, itt egy srác,
Aki malomköveket dobál

Bármikor simán kitartom a botot,
Nem kéne attól még leparasztoznotok
Van még nálam egy súlyos buzogány,
Az öklelő kopjám is nagykirály

Toldi Miklós, ő a legény,
Toldi Miklós, ő a remény,
Toldi Miklós, ő a legény,
Toldi Miklós, akit akarok én!

(2015)

<https://share.google/1Y5K3vacSV5PvWKNJ>

A Toldi feldolgozása digitális okostankönyv segítségével

- Audiovizuális ráhangolódás és szövegkövetés: beépített hanganyag, képi megerősítés
- Interaktív feladatok és azonnali visszajelzés: szövegértési kvízek, idővonal és sorrendiség, szókinccsfelkészítő párosítók
- Jellemábrázolás és szerkezeti elemzés: gondolattérképek és diagramok, összehasonlító táblázatok
- Differenciálás és egyéni tanulási utak

nkp Tananyagok ▼ Médiatár Feladattár ▼ Keresés Segítség Bejelentkezés

Irodalom 6. (A) II. ARANY JÁNOS: TOLDI

28. Tizenkettedik ének

Keresés a könyvben

28. Tizenkettedik ének

A legerősebb kötelék

Kihez kötődött Miklós a legerősebben Arany János *Toldi* című művében az alábbi szereplők közül? Válaszd ki!

Bencéhez Györgyhöz édesanyjához

Újrakezdés Ellenőrzés

28. Tizenkettedik ének

Mesés vagy valós kalandok?

Arany János *Toldi* című művének főhőse Miklós, sok szempontból hasonlít, mégis eltérő figura a népmesék hőseitől. Kalandjai miben térnek el a népmeséktől? Kikkel küzd meg Miklós és kikkel egy népmese hőse? Jól figyelj! Elrejtettünk egy kakukktőjást is! Az egyik állat mindkét halmaz eleme lehetne. Húzd a képeket a megfelelő halmazba, majd fogalmazd meg egy mondatban a füzetedben a különbséget!

NÉPMESÉK HŐSEI TOLDI MIKLÓS

Interaktív platformok és szoftverek az irodalomórán 1.

Játékosítás és ellenőrzés

- **Kahoot! / Quizizz:** versenyszerű, valós idejű kvízek
- **Wordwall / LearningApps:** interaktív sablonok (keresztrejtvény, párosítás, idővonal, akasztófa)
- **Genially:** digitális szabadulósobák és interaktív prezentációk (a feladatok megoldásával haladhatnak előre a diákok)

LearningApps.org Magyar

Toldi

Válogatás a tankockák között Tankocka készítése Gyűjtemény létrehozása Bejelentkezés

Hiányos levél - Toldi

Kedves Édesanyám! Ha tudná, mennyire tartok attól, hogy fiából nem lesz, hanem csak egy gyilkos maradok örökre. Anyira szeretném, ha otthon, az utolsó is azt gondolná rólam, hogy nem a bátyám vagy bármely vérére. Nagyon tettem, amit tettem, ezt belátom. Már nagyon bánom, hogy Györgytől elkértem a , és nem kíméltem ezzel Édesanyámat sem! Köszönje meg a nevemben Bencének, a szolgálknak, hogy értem a nádat, még a sem féltette az életét. Pedig üvöltött a kegyetlen , de ő nem félt, megtalált, s , hogy térjek vissza. Édesanyám! Én megfogadom Magának, hogy bebizonyítom: nem vagyok hitvány, megérdemlem a bocsánatát! Szerető fia: Miklós

<https://learningapps.org/8922889>

<https://wordwall.net/hu/resource/14212257/irodalom/arany-j%C3%A1nos-toldi>

Wordwall Készítsen feladatokat gyorsan, egyszerűen

Közösség Saját tevékenységek Eredményeim Létrehozás Frissítés agicadenes

0:44 0

Hol született Arany János?

Nagyszalontán	Szegeden
Komáromban	Budapesten

1 / 10

Arany János:: Toldi

Megosztás

Kapcsoló sablon

- Kvíz
- Doboznyitó
- Szerencsekérék
- Párosító
- Anagramma

Az összes megjelenítése

Ranglista Lásd a legjobb játékosokat

Interaktív platformok és szoftverek az irodalomórán 2.

Együttműködés (kollaboráció)

- **Padlet:** digitális faliújság
- **Mentimeter:** azonnali visszajelzést adó platform (szavazás, szófelhő, kvíz)
- **Google Dokumentumok:** valós idejű együttműködés, felhőalapú működés, eszközfüggetlenség (közös verselemzés, kreatív írásgyakorlatok)
- **Google Diák:** közös kiselőadások, vizuális történetmesélés

Feladatleírás 1.

Csoportfeladat: kollaboratív digitális bemutató a Toldihoz

Készítsetek el közösen egy 5-6 diából álló, modern digitális bemutatót Arany János *Toldi* című művéről a **Google Diák** program segítségével. A prezentációnak úgy kell kinéznie, mintha egy mai irodalmi magazin ajánlója lenne.

Értékelési szempontok:

- Csoportmunka (Mindenki kivette-e a részét a munkában?)
- Tartalom (Pontosak-e az információk? Megjelennek-e a fontosabb cselekményszálak?)
- Kreativitás (Sikerült-e kreatív formában megjeleníteni a tartalmat?)

Feladateleírás 2.

Képzeld el, hogy Arany János klasszikus művét, a Toldit újra kiadják a mai olvasóknak. A te feladatod az, hogy a **Canva program** segítségével tervezz hozzá egy modern, figyelemfelkeltő és a történet hangulatát tükröző könyvborítót!

Elvárások és értékelési szempontok (sikerkritérium)

- **Tartalmi hitelesség:** A borítón megjelenő elemek (szimbólumok, színek) kapcsolódjanak a *Toldi* cselekményéhez vagy hangulatához!
- **Olvashatóság:** A szerző neve és a cím tisztán olvasható legyen, ne vesszen el a háttérben (használd kontrasztos színeket)!
- **Eredetiség:** Ne egy kész Canva-sablont használj, hanem saját magad válogasd össze a háttérrel, a képeket és a szövegeket!
- **Esztétika:** A borító ne legyen túlszűfolt, néha a kevesebb több (minimalista dizájn)!

Összegzés

- A technológia sosem lehet öncélú, a didaktikai feladat határozza meg az eszközt, és nem fordítva.
- Az adaptációk, a digitális játékok és az egyéb alkalmazások kiváló mankók, de nem helyettesíthetik az eredeti művek elolvasását.
- Az IKT-eszközök alkalmazása az irodalomtanításban nem csupán divatos módszertani megoldás, hanem a 21. századi irodalmi nevelés és a sikeres tantárgyi integráció alapköve.

Irodalom

Bodrogi, Ferenc Máté. (2024). (szerk.). Az irodalomtanítás aktuális kihívásai. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó

<https://mersz.hu/bodrogi-az-irodalomtanitas-aktualis-kihivasai//>

Kiss, Dávid (2021). Irodalomtanítás a digitális fordulat határán. *Korunk*, 32. évf., 2. sz. (66-72)

Komenczi, Bertalan (2016). Tanulási környezet a 21. század elején. Saarbrücken: GlobeEdit

Molnár, György (2008). Az IKT-val támogatott tanulási környezet követelményei és fejlesztési lehetőségei. In: Benedek, A. (szerk.) *Digitális Pedagógia: Tanulás IKT környezetben.* (225-255). Budapest: Typotex Kiadó

Molnár, György (2018). Hozzájárulás a digitális pedagógia jelenéhez és jövőjéhez (eredmények és perspektívák), Budapest: BME Műszaki Pedagógia Tanszék

Racsko, Réka (2020). (szerk.). A kultúraváltás hatása az oktatásra: tanulmányok a digitális átállás iskolára gyakorolt hatásáról. Eger: Líceum Kiadó

Szűts, Zoltán (2020). A digitális pedagógia elmélete. Budapest: Akadémiai Kiadó

<https://mersz.hu/szuts-a-digitalis-pedagogia-elmelete//>

Köszönjük a megtisztelő
figyelmet!

Prof. Dr. Molnár György

Dénes Ágota